

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

про результати відвідування
Срібнянського районного суду Чернігівської області
26.11.2024

м. Чернігів, 2024

I. Вступ

Для виконання функцій національного превентивного механізму відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 26.11.2024 групою національного превентивного механізму (далі - НПМ) здійснено відвідування Срібнянського районного суду Чернігівської області (далі – суд) у складі:

Кебець Інна Андріївна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Гиря Марина Володимирівна, головний спеціаліст Відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

Гавриль Олена Анатоліївна, представник громадської організації.

Місцезнаходження суду: вул. Миру, 41А, селище Срібне, Прилуцький район, Чернігівська область, 17300.

Керівництво суду:

Ходіч Валентина Михайлівна - голова суду;

Яцун Валентина Миколаївна - керівник апарату суду.

Штатна чисельність працівників суду – 16, з них суддів – 3; вакантні 4 посади: 1 посада судді, 3 посади працівників апарату суду.

Відповідно до статті 22 Закону України «Про судоустрій та статус суддів» Срібнянський районний суд Чернігівської області є судом першої інстанції і здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом. Суд розглядає цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

Суд розміщується на першому поверсі адміністративної будівлі, де також розташовані територіальні органи центральних органів виконавчої влади, прокуратура району, редакція місцевої газети та адвокатська контора.

Адміністративна будівля побудована орієнтовно в 1982 році, форма власності – комунальна, власником є Срібнянська селищна рада. Суд розташовується зі цією адресою з 2005 року, загальна площа, яку займає суд, складає 212,13 м². В будівлі наявні два входи: центральний та службовий, останній використовується як спеціальний вхід для конвоювання.

На фасаді будівлі розміщуються вивіски із зазначенням повної назви суду та графіком роботи з дублюванням інформації шрифтом Брайля, кнопкою виклику відповідального працівника суду та переговорним пристроєм (фото 1,2).

Охорону та підтримання громадського порядку в суді з листопада 2022 року забезпечують працівники територіального управління Служби судової охорони у Чернігівській області, пункт пропуску знаходиться на першому поверсі біля

входу. На пункті пропуску наявна медична аптечка для надання домедичної допомоги.

В коридорі встановлені інформаційні стенди із зразками процесуальних документів, графіком особистого прийому громадян керівництвом суду, інформацією про ставки судового збору та реквізити для сплати, пам'яткою для представників засобів масової інформації та громадських об'єднань тощо. Окремо біля місця для роботи відвідувачів з документами та в залі судових засідань, де відбувається розгляд кримінальних справ, розміщена інформація про діяльність Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини та лист Уповноваженого від 20.11.2023 № 10408.2/23/39.4 щодо функції національного превентивного механізму (фото 3,4).

Для здійснення правосуддя в суді функціонують два зали судових засідань, один з яких призначено для розгляду кримінальних справ. В цьому залі розміщено кабінку для обвинувачених (підсудних) та засуджених із металу та спеціального захисного скла, облаштовано технічні засоби та програмне забезпечення для фіксування судового процесу та проведення судових засідань (процесуальних дій) у режимі відеоконференцзв'язку (фото 5,6).

Скарги від обвинувачених (підсудних) та засуджених осіб на умови тримання та неналежне поводження на адресу суду не надходило. Фактів заподіяння тілесних ушкоджень чи насильницького заподіяння смерті таким особам не встановлено.

Під час відвідування обвинувачувані, підсудні (засуджені) у приміщенні суду не перебували.

Попереднє відвідування суду групою НПМ не проводилось.

II. Факти, виявлені під час відвідування

Порушення права на захист від катувань, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання (стаття 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 28 Конституції України)

1. У порушення пункту 9 Інструкції з організації конвоювання та тримання в судах обвинувачених (підсудних), засуджених за вимогою судів, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства юстиції України, Верховного Суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Державної судової адміністрації України, Генеральної прокуратури України від 26.05.2015 № 613/785/5/30/29/67/68, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11.06.2015 за № 698/27143 (далі - Інструкція), пункту 6.5.1 ДБН В.2.2-26:2010 Державних будівельних норм України В.2.2-26:2010 «Будинки і споруди. Суди», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України від 17.05.2010 № 175 (далі – ДБН В.2.2-26:2010), в суді відсутні приміщення конвою та камери для обвинувачених (підсудних), засуджених. Зазначене також порушує вимоги

роздільного розміщення чоловіків та жінок, дорослих та неповнолітніх, а також ізольованого тримання осіб, яким заборонено спілкування між собою.

2. У порушення пункту 20 Мінімальних стандартних правил поводження з в'язнями та пункту 22.5 Європейський пенітенціарних правил засуджені не мають доступу до чистої питної води.

3. У порушення пункту 9.9 ДБН В.2.2-26:2010 у суді відсутній окремий санвузол, яким можуть користуватися обвинувачені (підсудні), засуджені.

За інформацією керівництва суду у разі потреби таких осіб конвоюють до загального санітарного приміщення суду.

Порушення права на життя (стаття 2 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, стаття 27 Конституції України).

4. У порушення пункту 5.11 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 14 Інструкції в суді не обладнано бокс для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огорожену стоянку для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу.

Посадка (висадка) обвинувачених (підсудних), засуджених проводиться зі зворотної сторони будівлі суду (фото 7).

5. У порушення пункту 7.1.9 ДБН В.2.2-26:2010 та пункту 13 Інструкції у приміщенні суду не забезпечено ізольований маршрут конвоювання підсудних (засуджених) від спеціального автомобіля до зали судових засідань (фото 8).

Порушення права на доступність для осіб з інвалідністю та маломобільних груп населення (статті 9, 13 Конвенції ООН про права осіб з інвалідністю, стаття 26 Конституції України)

7. Конструкція, яка замінює пандус, перед входом в адміністративну будівлю, де розміщується суд, не відповідає вимогам пункту 5.3.1 Державних будівельних норм України В.2.2-40:2018 «Будинки і споруди. Інклюзивність будівель і споруд для маломобільних груп населення», затверджених наказом Міністерства регіонального розвитку та будівництва України 30.11.2018 № 327 (далі – ДБН В.2.2-40:2018), яким передбачено, що ширина пандуса повинна бути в проясненні не менше ніж: за однібічним рухом 1,2 м, за двобічним - 1,8 м. Пандуси повинні мати з обох боків поручні (фото 9).

Також вищезазначена конструкція не відповідає вимогам пункту 5.3.2 ДБН В.2.2-40:2018, згідно з яким відкриті пандуси на шляхах руху повинні мати двобічну огорожу з поручнями на висоті 0,7 м і 0,9 м. Поверхня відкритих пандусів на шляхах руху повинна бути шорсткою, чітко маркована кольором або фактурою, контрастною відносно суміжних горизонтальних поверхонь.

8. У порушення пункту 7.2.20 ДБН В.2.2-26:2010 початок сходів перед входом в адміністративну будівлю, де розміщується суд, не позначений тактильними (рифленими) та контрастно забарвленими попереджувальними смугами, що розташовуються перпендикулярно до напрямку руху безпосередньо перед сходами.

Порушення права на професійну правничу допомогу (стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, стаття 59 Конституції України)

9. У порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, пункту 23.4 Європейських пенітенціарних правил, статті 59 Конституції України, пункту 6.5.2 ДБН В.2.2- 26:2010 у приміщенні суду не обладнано кімнату для роботи адвоката з підсудними (засудженими), що унеможлиблює реалізацію їх права на захист.

Окрім цього, зазначене порушення може стати причиною чергових звернень до Європейського суду з прав людини і виплатою Україною значних сум коштів в якості компенсації.

У справі «Фірстов проти Росії» (скарга № 67312/12) Європейський суд з прав людини констатував, що хоч підсудний і міг спілкуватися зі своїм захисником через загородження у залі суду, у тому числі під час перерв, які оголошувалися для цієї мети суддею за клопотанням заявника, не було доведено, що такі консультації носять конфіденційний характер у зв'язку з присутністю конвою у межах досяжності слуху. Таким чином, ЄСПЛ засвідчив порушення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

Отже, проведення зустрічі адвоката із утримуваними особами у приватному порядку є необхідним для їх захисту від неналежного поведіння.

III. Рекомендації

Територіальному управлінню Державної судової адміністрації України у Чернігівській області у межах компетенції:

вжити заходів щодо запобігання порушенням, що призводять або можуть призводити до порушень прав людини.

Срібнянському районному суду Чернігівської області у межах компетенції:

1. Забезпечити кількість камер для підсудних (засуджених) не менш ніж 4 м² виходячи з розрахунку три камери на кожен зал судових засідань для розгляду кримінальних справ.

2. Забезпечити облаштування в суді приміщення конвою та санітарного вузла.

3. Забезпечити обладнання боксу для заїзду спеціального автотранспорту варті та посадки (висадки) обвинувачених (підсудних), засуджених або огороженої стоянки для спеціального автотранспорту варті біля зовнішнього спеціального входу.

4. Забезпечити ізольований маршрут конвоювання обвинувачених (підсудних) та засуджених від камери та зали судових засідань для розгляду кримінальних справ.

5. Облаштувати в суді кімнату для роботи адвоката з обвинуваченими (підсудними) та засудженими.

6. Забезпечити обвинуваченим (підсудним) та засудженим постійний доступ до чистої питної води.

8. Створити для маломобільних груп населення відповідні умови доступу до приміщень суду.

До звіту додаються: фотофіксація на 2 арк.

Керівник групи НПМ
Головний спеціаліст Відділу сприяння
роботі регіональних представництв
Секретаріату Уповноваженого
Верховної Ради України
з прав людини

Інна КЕБЕЦЬ

Фото 1

Фото 2

Фото 3

Фото 4

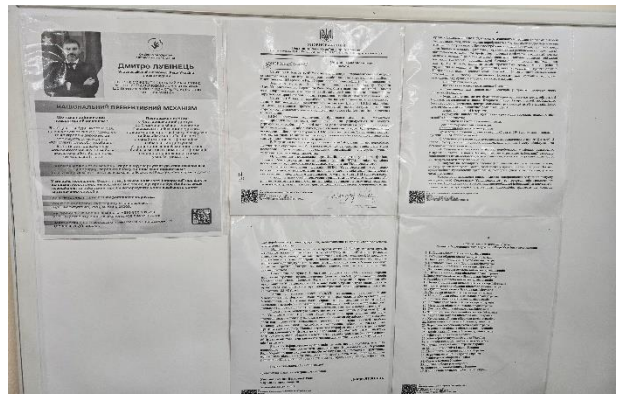

Фото 5

Фото 6

Фото 7

Фото 8

Φοτο 9

